

УДК 343.8:328.185(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.3.42>

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СЛУЖБОВИХ ОСІБ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИВАТНОГО ПРАВА ЗА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тичина Д.М.,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-9430-6101

Тичина Д.М. Особливості кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права за корупційні злочини у сфері службової діяльності.

У статті досліджено особливості кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права за вчинення корупційних злочинів у сфері службової діяльності, що становить важливий напрям сучасної кримінально-правової науки та практики запобігання корупції. Наголошено, що корупційна поведінка службових осіб приватного сектору є однією з найбільш небезпечних форм протиправної активності, оскільки вона безпосередньо загрожує економічній безпеці держави, порушує принципи чесної конкуренції та підриває довіру до ділового середовища.

Розглянуто специфіку правового статусу таких осіб, зокрема через призму їх відмінностей від посадовців органів державної влади чи місцевого самоврядування. Розкрито правову природу та сутність корупційних злочинів, визначено їх основні юридичні ознаки, серед яких – зловживання повноваженнями, службове підроблення, одержання неправомірної вигоди та зловживання впливом. Проаналізовано положення Кримінального кодексу України, які регламентують притягнення до відповідальності юридичних осіб приватного права за корупційні злочини у сфері службової діяльності.

Акцентовано увагу на проблемних аспектах кримінально-правової кваліфікації, зокрема в значенні зв'язку між виконанням службових обов'язків і вчиненням дій корупційного характеру, встановленні меж повноважень службової особи та їх використанні всупереч інтересам юридичної особи. Вказано на правові колізії та труднощі правозастосування у випадках, коли службова особа фактично діє в інтересах третіх осіб або під впливом корпоративного тиску.

Окрема увага приділена антикорупційним інструментам, які функціонують у межах корпоративного управління. Автором висвітлено значення впровадження комплаєнс-програм, систем внутрішнього контролю, корпоративної етики та належного управління ризиками як превентивних механізмів запобігання корупції в середовищі приватного бізнесу. Обґрунтовано доцільність посилення законодавчого регулювання та державного моніторингу ефективності антикорупційних заходів у небанківському приватному секторі. Таким чином, аналіз особливостей кримінальної відповідальності службової особи юридичної особи приватного права за корупційні злочини в сфері службової діяльності дозволяє глибше зрозуміти природу цього правового інституту та виявити перспективи вдосконалення законодавчої та правозастосовної практики в цій сфері.

Ключові слова: корупція, корупційний злочин, підприємницька діяльність, приватний сектор економіки, юридична особа приватного права, службова особа, працівник підприємства, кримінальна відповідальність, запобігання корупції, антикорупційний комплаєнс, доброчесність бізнесу, підкуп.

Tychyna D.M. Features of criminal liability of officials of private law legal entities for corruption crimes in the sphere of official activities.

The article explores the specifics of criminal liability of officials of private legal entities for committing corruption-related offenses in the field of official activity, which constitutes an important

area of modern criminal law science and anti-corruption practice. It is emphasized that corrupt behavior by private sector officials is among the most dangerous forms of unlawful activity, as it directly threatens the economic security of the state, violates the principles of fair competition, and undermines trust in the business environment.

The study examines the peculiarities of the legal status of such individuals, particularly through the lens of their differences from officials of state or local government bodies. The legal nature and essence of corruption crimes are revealed, and their main legal characteristics are defined, including abuse of authority, official forgery, acceptance of undue benefits, and abuse of influence. The provisions of the Criminal Code of Ukraine regulating the liability of private legal entities for corruption offenses in the field of official activity are analyzed.

Attention is drawn to problematic aspects of criminal law qualification, in particular the determination of the connection between the performance of official duties and corrupt actions, as well as the establishment of the scope of authority of an official and its use contrary to the interests of the legal entity. Legal conflicts and difficulties in law enforcement are noted in cases where an official actually acts in the interests of third parties or under corporate pressure.

Special attention is given to anti-corruption instruments functioning within corporate governance. The author highlights the significance of implementing compliance programs, internal control systems, corporate ethics, and proper risk management as preventive mechanisms for combating corruption in the private business sector. The advisability of strengthening legislative regulation and state monitoring of the effectiveness of anti-corruption measures in the non-banking private sector is substantiated.

Thus, the analysis of the features of criminal liability of an official of a private legal entity for corruption-related offenses in the sphere of official activity allows for a deeper understanding of the nature of this legal institution and reveals prospects for improving legislative and law enforcement practices in this area.

Key words: corruption, corruption crime, entrepreneurial activity, private sector of the economy, private law legal entity, official, employee of the enterprise, criminal liability, corruption prevention, anti-corruption compliance, business integrity, bribery.

Постановка проблеми. Корупція є однією з ключових загроз національній безпеці, верховенству права та демократичному розвитку України. У сучасних умовах розвитку ринкових відносин та приватизації значної частини економіки, особливого значення набуває питання кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права, які дедалі частіше стають суб'єктами корупційних правопорушень. З огляду на розширення кола суб'єктів, які можуть надавати публічні послуги та впливати на економічні й управлінські процеси, запобігання корупційним проявам становить значну складність для уповноважених правоохоронних органів.

Корупція у сфері діяльності приватного бізнесу часто носить латентний характер, відзначається високим рівнем організованості та тісним переплетенням особистих і корпоративних інтересів. Службові особи таких суб'єктів, попри свою недержавну природу, можуть виконувати функції, пов'язані з управлінням ресурсами, укладенням угод, впливом на ринкові процеси, що надає їх діям суспільно небезпечного характеру в разі вчинення злочинів корупційної спрямованості.

Відтак виникає потреба у глибокому теоретико-прикладному осмисленні правової природи корупційних злочинів у сфері службової діяльності, уточнення їх ознак, видів, механізмів виявлення та кримінально-правової кваліфікації, меж кримінально-правової відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права, виявленні прогалин у правовому регулюванні та напрацюванні ефективних механізмів запобігання корупційним проявам серед таких суб'єктів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблематика корупційних злочинів, зокрема у сфері службової діяльності, є предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Значний внесок у кримінально-правове осмислення природи корупції та розроблення заходів запобігання зробили такі вітчизняні дослідники, як: В.С. Батиргарєєва, О.Ю. Бусол, А.А. Вознюк, Б.М. Головкін, І.М. Довбань, О.О. Дудоров, С.В. Ківалов, М.І. Мельник, Т.В. Мельничук, Е.В. Расюк, В.О. Туляков, В.І. Тютюгін, І.О. Христич та інші. Однак, попри наявність значної кількості наукових праць, актуальними залишаються питання кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права за корупційні злочини у сфері службової діяльності.

Метою статті є аналіз особливостей кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права за вчинення корупційних злочинів у сфері службової діяльності, з урахуванням сучасного стану законодавчого забезпечення, судової практики та тенденцій розвитку антикорупційної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах розвитку ринкової економіки та децентралізації владних повноважень дедалі більшої актуальності набуває проблема корупційних правопорушень у приватному секторі. Службові особи юридичних осіб приватного права, незважаючи на недержавний статус, мають значний вплив на економічні та суспільно важливі процеси. Внаслідок цього вчинення ними корупційних злочинів завдає не меншої шкоди, ніж аналогічні дії представників державного сектора. У зв'язку з цим постає необхідність детального аналізу правової природи кримінальної відповідальності такої категорії осіб, а також специфіки кваліфікації відповідних злочинів.

Відповідно до ст. 92 Конституції України, питання національної безпеки належать до загальнодержавної компетенції та визначаються як складова політики, що ґрунтується на стратегічних інтересах і спрямована на їх реалізацію [2]. Крім того, Закон України «Про національну безпеку» визначає, що державна політика орієнтована на захист прав і свобод громадян, підтримку демократичних засад суспільства, забезпечення сталого розвитку держави [3].

Корупція, як соціальне явище є серйозною загрозою для функціонування будь-якої держави. Особливо небезпечною є ситуація, коли злочинні елементи проникають у державні структури, а посадові особи використовують свої повноваження здебільшого з метою власного збагачення чи для задоволення приватних інтересів. У наш час корупція вийшла за межі національних кордонів, набувши транснаціонального виміру, що зробило її глобальним викликом. Незважаючи на різну ефективність антикорупційної політики в окремих країнах, актуальним залишається питання формування міжнародної стратегії боротьби з корупцією, яка б поєднувала як превентивні, так і каральні інструменти. Аналізуючи сучасні тенденції, можна стверджувати, що проблема корупції є гострою для більшості країн світу. При цьому, за рівнем протидії цьому явищу, держави умовно поділяються на ті, що досягли істотного прогресу, та ті, для яких корупція все ще становить серйозну небезпеку [3, с. 125-126].

Процес формування кримінально-правових норм тісно пов'язаний із соціальною зумовленістю криміналізації окремих суспільно небезпечних дій, що засвідчує наявність ознак їх кримінальної протиправності. Такий підхід ґрунтується на доктринальному баченні криміналізації як процесу виявлення небезпечних форм поведінки, визнання доцільності застосування до них кримінально-правових заходів та закріплення відповідних норм у законодавстві шляхом встановлення кримінальної відповідальності за окремі види протиправних діянь.

Перш ніж перейти до аналізу поняття корупційних злочинів, слід звернутися до сучасного трактування терміну «корупція». За визначенням М.І. Мельника, корупція є соціальним явищем, яке охоплює всю сукупність діянь корупційного характеру, що пов'язані з неправомірним використанням особами, наділеними функціями державної влади, своїх повноважень, службового становища або відповідних можливостей з метою задоволення особистих чи сторонніх інтересів. До цього також відносяться інші корупційні правопорушення, включаючи ті, що створюють умови для вчинення корупційних дій або спрямовані на їх приховування чи потурання їм [4, с. 174-175]. У свою чергу, на думку Є.В. Невмержицького та М.І. Камлика, корупція є соціально-політичним феноменом, що формується під впливом політичних, економічних, соціальних і психологічних чинників і виявляється у системі негативних установок, переконань і дій окремих осіб, спрямованих на реалізацію особистих, групових або корпоративних інтересів шляхом підкупу, хабарництва, зловживання владою, а також надання необґрунтованих переваг всупереч загальним інтересам [5, с. 236-237].

Згідно зі ст. 1 чинного Закону України «Про запобігання корупції», під поняттям «корупція» мається на увазі використання особами, зазначеними в ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їм повноважень чи пов'язаних із ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе або інших осіб, прийняття такої вигоди, а також пропозиція чи надання неправомірної вигоди з метою спонукання до незаконного використання службових повноважень [6].

Корупція виражається в корупційних правопорушеннях, як особливому виді відповідальності, що охоплює різні сфери правового регулювання. Як зазначає А.А. Вознюк, серед усіх форм прояву корупції, найбільшу загрозу становлять саме корупційні кримінальні правопорушення,

що зумовлює необхідність їх пріоритетної кримінально-правової протидії як одного з ключових напрямів сучасної кримінально-правової політики України [7, с. 23-24].

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», корупційне правопорушення – це дія, яка має ознаки корупції та вчинена особою, визначеною в ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яку передбачена кримінальна, дисциплінарна або цивільно-правова відповідальність [6]. У межах теорії кримінального права існують різні підходи до визначення корупційних кримінальних правопорушень. Зокрема, М. І. Мельник характеризує їх як діяння, що виражаються в неправомірному використанні (зловживанні) посадовими особами органів державної влади чи місцевого самоврядування наданих їм повноважень або посадового становища з метою досягнення особистої вигоди або отримання вигоди для інших осіб [4, с. 183-184].

Аналіз наукових позицій щодо природи корупційних злочинів дозволяє виокремити низку характерних ознак, які відрізняють їх від інших видів правопорушень у сфері протидії корупції:

Підвищений рівень суспільної небезпеки. На відміну від адміністративних або дисциплінарних проступків корупційного характеру, корупційні злочини становлять значно вищу загрозу для охоронюваних кримінальним законом суспільних відносин. Їх вчинення, як правило, супроводжується реальним ризиком заподіяння істотної шкоди фізичним чи юридичним особам, суспільству або державі, а у ряді випадків – і фактичним настанням таких наслідків.

Протиправність як ознака кримінального діяння. Корупційні злочини є чітко врегульованими нормами Кримінального кодексу України, що відмежовує їх від інших порушень у сфері боротьби з корупцією, які тягнуть за собою лише адміністративну або дисциплінарну відповідальність. Вказані діяння однозначно класифікуються як суспільно небезпечні та заборонені законом під загрозою кримінального покарання.

Наявність корупційного компоненту в діянні. У складі корупційного злочину обов'язково повинна бути присутня ознака корупційної поведінки, визначеної у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. Йдеться про використання особою наданої їй влади, службового становища або пов'язаних із ними можливостей з метою особистого збагачення чи отримання інших неправомірних переваг, що виражається саме у зловживанні наданими повноваженнями.

Наявність спеціального суб'єкта злочину. Для більшості корупційних кримінальних правопорушень характерною є ознака спеціального суб'єкта, перелік яких визначено у ч. 1 ст. 3 згаданого Закону. До цієї категорії належать, зокрема, службові особи юридичних осіб публічного та приватного права, особи, що надають публічні послуги, депутати, посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування тощо. В окремих випадках корупційні діяння можуть вчинятися також загальними суб'єктами, однак у таких випадках їх участь обумовлена залученням до виконання владних чи управлінських функцій.

Умисна форма вини. Корупційні злочини здебільшого характеризуються прямим умислом, оскільки особа свідомо використовує своє службове становище задля досягнення неправомірної вигоди. Водночас, у межах окремих складів злочинів, передбачених КК України, можливе і необережне ставлення до наслідків. Основними мотивами вчинення таких правопорушень виступають корисливість, прагнення до незаконного збагачення, а також інші особисті інтереси, зокрема кар'єризм або протекціонізм [9].

Відповідно до чинного КК України, до корупційних кримінальних правопорушень відносяться діяння, передбачені ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, якщо вони вчинені із використанням службового становища. Окрім того, такими визнаються правопорушення, що містяться у ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2 та 368–369-2 КК України. Найбільш типовими для державного сектора є корупційні злочини, передбачені Розділом XVII КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг», зокрема діяння, описані у ст. 364, 368, 368-2, 369, а також у ст. 191 і 210. Окрім зазначеного, до переліку кримінальних правопорушень, що мають корупційну природу, законодавець включає також діяння, передбачені ст. 366-2 та 366-3 КК України [10].

Приватний сектор економіки є не менш уразливим до корупційних впливів, ніж державний. На відміну від публічного сектора економіки, де існує більш чітка регуляція і контроль, в приватному секторі корупція може процвітати через відсутність належного моніторингу та прозорості. Зловживання службовим становищем, укладання фіктивних угод або укриття нечесних угод є частими порушеннями, що дозволяють суб'єктам приватного сектору отримувати фінансову вигоду.

Такі негативи ставлять під загрозу рівність на ринку, справедливість і стабільність економічних відносин.

Відповідно до ч. 3 ст. 18 КК України, службовими особами визнаються також особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції в юридичних особах незалежно від форми власності [10]. Таким чином, працівники приватних підприємств, банків, страхових компаній, акціонерних товариств та інших суб'єктів господарювання можуть визнаватися службовими особами у розумінні кримінального законодавства. Специфіка полягає в тому, що такі особи не є посадовцями у публічно-правовому значенні, проте здійснюють управлінські повноваження, що створює передумови для зловживання службовим становищем з корисливою метою. Додаткову складність становить визначення меж виконання ними службових функцій та зв'язку останніх з корупційною поведінкою [8, с. 174-175].

Більшість корупційних злочинів зазвичай вчиняються службовими особами з метою отримання неправомірної вигоди. До таких діянь відносяться: зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або отримання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України); підкуп осіб, які надають публічні послуги (ст. 368-4 КК України); незаконне збагачення (ст. 368-5 КК України); пропозиція, обіцянка або передача неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК України); зловживання впливом (ст. 369-2 КК України). Водночас, у кримінальному праві України виокремлюються такі основні склади корупційних злочинів, які можуть бути вчинені службовими особами приватного сектора: зловживання впливом (ст. 369-2 КК України), зловживання повноваженнями (ст. 364-1 КК України), пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди (ст. 369 КК України), а також комерційний підкуп (ст. 368-3 КК України) [10]. Найбільш поширеними є ситуації, коли службова особа приватної компанії використовує своє становище для отримання вигоди в обмін на сприяння у прийнятті управлінських або господарських рішень.

Поширення корупції у сфері службової діяльності має серйозні наслідки для ефективності функціонування приватних інституцій. Зокрема, корупційні правопорушення, що вчиняються працівниками підприємств і організацій, можуть мати значний вплив на стабільність економіки, сприяючи розвитку тіньового сектору, уповільнюючи інвестиційні процеси та створюючи нечесні конкурентні переваги для окремих суб'єктів господарювання [11, с. 254-255]. Слід зазначити, що корупційні злочини у сфері підприємницької діяльності здебільшого пов'язані з порушенням правил доброчесності бізнесу, коли прийняття рішень і дії працівників підприємства на користь компанії чи окремих осіб відбуваються за рахунок нечесних методів. Це може включати підкуп, зловживання службовим становищем, маніпулювання закупівлями та іншими аспектами ведення бізнесу. Найбільш поширеними формами корупції є надання або отримання неправомірної вигоди, при укладанні контрактів, створенні умов для монополізації ринку, а також ухилення від виконання зобов'язань перед державними органами [12, с. 193-194].

Працівники підприємств, зокрема в юридичних особах приватного права, можуть бути як ініціаторами, так і співучасниками корупційних правопорушень. Вони здійснюють посадові дії, які включають надання або прийняття неправомірної вигоди у процесі реалізації своїх службових повноважень. Підприємці та топ-менеджери можуть використовувати своє службове становище для вирішення питань, які мають вигоду для приватних осіб або компаній, незважаючи на шкоду для суспільства чи порушення законодавства.

У цьому контексті важливо визначити роль працівника підприємства як суб'єкта, що реалізує своє право й обов'язки, однак порушує закон, що призводить до негативних наслідків для організації й економічної системи загалом [13, с. 196-197]. Корупційні дії в приватному секторі часто мають дві основні форми: підкуп чиновників для отримання дозволів або ліцензій і приховування реальних прибутків через фіктивні бухгалтерські схеми. Такі дії створюють передумови для погіршення клімату бізнесу та довіри до підприємств, що працюють в таких умовах [14, с. 350-351].

Юридичні особи приватного права також можуть бути залучені до корупційних правопорушень. Вони виступають, як суб'єкти господарювання, що можуть здійснювати дії, що порушують антикорупційне законодавство. Юридичні особи приватного права зобов'язані забезпечувати не тільки фінансову стабільність, а й дотримання законності у веденні бізнесу. Зокрема, вони повинні створювати внутрішні політики і процедури, спрямовані на запобігання корупційним діям.

Важливим аспектом є запровадження корпоративної етики та відповідальних стандартів ведення бізнесу, що передбачають прозорість операцій та антикорупційні заходи. Запровадження програм комплаєнс-контролю в юридичних особах приватного права є важливим кроком для мінімізації корупційних ризиків та посилення корпоративної відповідальності. В умовах зростаючої загрози корупційних проявів, важливо створювати ефективні системи корпоративної етики та гарантувати прозорість звітності в бізнесі. Добročесність бізнесу включає в себе не тільки дотримання нормативних вимог, але й активну участь підприємств у створенні прозорих і добročесних умов ведення бізнесу. Участь у сертифікаційних програмах добročесності та відповідності вимогам антикорупційного законодавства є важливим кроком для покращення корпоративної репутації [15, с. 125-126].

Одним із ключових інструментів запобігання корупції є впровадження механізмів внутрішнього контролю та формування культури добročесності в корпоративному секторі. Антикорупційний комплаєнс включає створення корпоративних політик, процедур та навчальних програм, спрямованих на виявлення та запобігання випадкам хабарництва та зловживань. Міжнародна практика показує, що наявність «адекватних процедур» може стати підставою для пом'якшення відповідальності компанії або навіть її звільнення від відповідальності. В Україні наразі не існує законодавчої вимоги щодо обов'язкового впровадження комплаєнс-програм для приватного бізнесу.

Корпоративна етика та прозорість звітності є важливими елементами запобігання корупції. Закон України «Про запобігання корупції» (2014 р.) визначає вимоги щодо запобігання конфлікту інтересів і пропонує рекомендації, які, хоча й орієнтовані на державний сектор, можуть бути адаптовані також для бізнесу. Компанії мають можливість добровільно включати антикорупційні положення до своїх статутів, контрактів, брати участь у програмах сертифікації добročесності та галузевих ініціативах. Однак, рівень корпоративної відповідальності в Україні залишається низьким через відсутність законодавчих стимулів та ефективних перевірок, що робить впровадження комплаєнс-програм добровільним [8; 16].

Корупційні ризики у приватному секторі виникають під впливом як внутрішніх факторів, так і зовнішніх умов. До внутрішніх чинників належать: прагнення максимізувати прибуток будь-якими засобами, включаючи підкуп та маніпуляції під час закупівель; організаційні проблеми, що проявляються в відсутності прозорих процедур тендерів і контролю; низька культура дотримання правових норм, коли домінують неформальні домовленості. Зовнішні фактори включають: недосконалість правового середовища, зокрема малі штрафи та неефективність перевірок; макроекономічні кризи і війни, які ослаблюють державний контроль і сприяють поширенню тіньових практик; монополізацію ринку, що призводить до накопичення тіньових капіталів і їх легалізації через офшорні чи інші нелегальні схеми. Особливу небезпеку становлять також корпоративні мережі, пов'язані з організованою злочинністю, коли корупція виступає, як засіб захисту незаконної діяльності через підкуп правоохоронних органів чи державних службовців. У сукупності ці фактори створюють умови для збереження «низького ризику» для учасників корупційних схем [16, с. 132-133].

Висновки. Дослідження особливостей кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб приватного права за корупційні злочини у сфері службової діяльності дозволяє дійти висновку про наявність суттєвих теоретико-правових і практичних викликів у цій сфері. Службові особи приватного сектору, попри відсутність статусу державного службовця, можуть нести кримінальну відповідальність за вчинення діянь, які за своєю природою посягають на належне функціонування інституційного середовища, чесну конкуренцію, економічну безпеку та публічні інтереси. Більше того, відповідно до чинного кримінального законодавства, зокрема положень ст. 18 КК України, такі особи можуть визнаватися службовими у разі здійснення ними організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій. Особливу роль серед корупційних злочинів займають діяння, вчинені службовими особами юридичних осіб публічного права, відповідальність за які передбачена статтями 364, 368, 368-5 і 369 КК України.

Аналіз кримінально-правових норм, судової практики та наукових підходів свідчить про складність у визначенні меж відповідальності та кваліфікації злочинів цієї категорії, особливо коли йдеться про діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг або управлінням значними матеріальними ресурсами. Водночас низький рівень прозорості внутрішніх процедур у приватному секторі, відсутність дієвих механізмів контролю та недосконалість комплаєнс-систем створюють додаткові умови для розвитку корупційної поведінки.

З огляду на викладене, потребує вдосконалення не лише кримінальне законодавство в частині деталізації складів відповідних злочинів, а й практика запобігання корупційним діянням. Не менш важливим є впровадження ефективних внутрішніх регламентів, систем управління ризиками та корпоративної відповідальності, що сприятиме формуванню нульової толерантності до корупції у приватному секторі. Таким чином, кримінальна відповідальність службових осіб юридичних осіб приватного права має розглядатися в контексті комплексного підходу до запобігання корупції, що об'єднає правові, управлінські й етичні засоби впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
3. Бусол О.Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні в контексті сучасної антикорупційної стратегії: дис.... докт. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2015. 479 с.
4. Мельник М.І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. К.: Атіка, 2001. 304 с.
5. Камлик М.І., Невмержицький Є.В. Корупція в Україні. К.: Знання, 1998. 186 с.
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
7. Вознюк А.А. Корупційні кримінальні правопорушення: концептуальні проблеми в контексті реформування кримінального законодавства України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2 (20). С. 21–32.
8. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія / Головкін Б.М., Батиргарєєва В.С., Новіков О.В., Христич І.О., Дзюба А.Ю. – Х.: Право, 2020. 283 с.
9. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / за ред. проф. О.М. Джузи та доц. Е.В. Расюка. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 340 с.
10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
11. Дудоров О.О. Кримінально-правові проблеми сучасної України (вибрані праці). К.: Ваїте, 2022. 632 с.
12. Довбань І.М. Концептуальні засади запобігання злочинам, що вчиняються державними службовцями в Україні: монографія. К.: Вид-во «ФОП Кандиба Т.П.», 2020. 424 с.
13. Стрільченко Є.В. Корупція, корупційні діяння та корупційні відносини. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2016. № 3. С. 195–198.
14. Головкін Б.М. Про корупцію в приватному секторі. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 347–354.
15. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / за ред. проф. О.М. Джузи та доц. Е.В. Расюка. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 340 с.
16. Організована та економічна злочинність. Organised and financial crime : підручник / Ківалов С.В., Головкін Б.М., Туляков В.О., Мельничук Т.В. та ін. / за ред. В.О. Тулякова. О.: Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2022. 292 с.